

Téma: Jak se zacházelo s historií tábora

Modul: Formy vzpomínání

Pracovní list: Političtí vězni

V koncentračních táborech byli vězněni také političtí odpůrci nacistického režimu. Jednalo se především o sociální demokraty a komunisty. Řada z nich byla pronásledována bezprostředně po převzetí moci Hitlerem v lednu 1933 a následně uvězněna v koncentračním táboře Dachau. V systému koncentračních táborů se političtí vězni označovali červeným trojúhelníkem přišitým na oblečení. Červený trojúhelník nosili později ale i všichni zahraniční vězni. Písmeno na trojúhelníku pak označovalo národnost vězně.

V koncentračním táboře Flossenbürg političtí vězni zpočátku téměř nebyli. Když byl tábor v květnu roku 1938 založen, byli mezi jeho prvními obyvateli téměř výlučně vězni se zeleným trojúhelníkem, tedy tzv. zločinci z povolání (také „kriminálníci“, Berufsverbrecher), kteří byli do Flossenbürgu přeřazeni z jiných táborů. Většinou se jednalo o muže obviněné z různých kriminálních činů, často mezi nimi byli i zvláště nebezpeční zločinci. V rámci tak zvané vězeňské samosprávy obsadili všechny významné funkce a tvořili tak ve vězeňské hierarchii horní vrstvu.

Teprve v září roku 1939, když musel být dočasně uzavřen koncentrační tábor v Dachau, se do Flossenbürgu dostala i řada prominentních sociálnědemokratických vězňů, mezi nimi i Kurt Schumacher, pozdější spolkový předseda sociálnědemokratické strany. Ve svých vzpomínkách líčí tyto vězni podmínky v táboře Flossenbürg jako mimořádně nelidské a mnohem horší než v Dachau.

Počet politických vězňů v dalších letech stoupal. Do Flossenbürgu byli deportováni rakouští, čeští a sudetoněmečtí odpůrci nacistického režimu, mezi nimi i sociální demokraté. Za celou dobu existence tábora zde bylo vězněno celkem minimálně 4 000 politických vězňů s červeným trojúhelníkem.

Ze vzpomínek Waltera Adama

„Od prvního okamžiku zde byla patrná tendence politické vězně ponížít a dát jim na srozuměnou, že jsou mnohem nebezpečnější a zasluhují si více opovržení než obyčejní kriminálníci. Zvláště důkladně to předváděl jeden SS-Obersturmführer, který dohlížel na práce v kamenolomu, a zatímco kriminálníky v rámci možností šetřil, politickým vězňům neřekl jinak než prasata nebo psi.“

Zdroj: Walter Adam: Nacht über Deutschland. Erinnerungen an Dachau. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des Dritten Reiches. Aus dem literarischen Nachlaß, Wien 1947.

Walter Adam (1886-1947), rakouský politik a novinář. V letech 1938-1943 byl vězněn v koncentračním táboře Dachau a dočasně také v táboře Flossenbürg.

Sudetoněmečtí sociální demokraté v koncentračním táboře Flossenbürg

Po připojení Sudet k Německé říši v roce 1938 začali nacisté pronásledovat a zatýkat místní sociální demokraty. Některým členům sudetoněmecké sociálnědemokratické strany DSAP (Sozialdemokratische Arbeiterpartei) se podařilo ještě utéci, ale mnozí byli zavlčeni do koncentračních táborů.

Jedním z nich byl i malíř Georg Hans Trapp ze severočeských Teplic, kterému se nejdříve podařilo uprchnout do Norska, odkud byl ale později deportován zpět do Německa a od roku 1944 vězněn ve Flossenbürgu. Dostal se do pobočného tábora Hersbruck a byl osvobozen během pochodu smrti do Dachau. Bezprostředně po osvobození vytvořil kresby, které popisují utrpení vězňů.

Mezi další sociálnědemokratické vězně v koncentračním táboře Flossenbürg patřili např. Artur Schober z Krnova na severní Moravě nebo Arthur Öhm z Perninku v Krušných horách.

Georg Hans Trapp: Bez názvu

Pracovní pokyny: Získávání informací v areálu památníku

- Přečtěte si pozorně informace na vašem pracovním listě.
- Najděte jedno nebo více míst v areálu dnešního památníku, kde se připomínají oběti ze skupiny politických vězňů.
- Vyfotografujte toto místo a co nejpřesněji ho popište. Nezapoměňte si dělat poznámky, s kterými budete moci později pracovat ve třídě. Následující otázky vám v tom mohou pomoci:
  - Kde se toto místo nachází? Dá se toto místo snadno najít? Co se nachází v jeho okolí? Existuje nějaká souvislost mezi tímto konkrétním památníkem a jeho umístěním? Zakreslete toto místo do plánu tábora.
  - Jakou formu má tento památník (pamětní tabule, náhrobní deska, pomník ...)? Co je na něm napsáno? V jakém jazyce? Jsou na památníku nějaké symboly? Co znamenají?
  - Jsou na památníku nějaké informace o tom, kdy byl postaven a kdo jeho vznik inicioval nebo zaplatil?
- Pokud to bude možné, zeptejte se ostatních návštěvníků, jak na ně tento konkrétní památník působí.
- Srovnajte informace o politických vězních z vašeho pracovního listu s podobou památníku, který má tuto skupinu vězňů připomínat. Navrhli byste na základě těchto informací památník jinak? Odůvodněte proč.